

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 411

Valtuustoaloite sotilaallisen voimankäytön laajenemiseen varautumiseksi – Petteri Hinkka ym.

TRE:2329/09.00.01/2025

Valmistelija / lisätiedot:
Linnamaa Reija

Valmistelijan yhteystiedot

Riskienhallinta- ja turvallisuusjohtaja Jouni Perttula, puh. 040 196 6512, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Petteri Hinkan ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi ja aloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Aloite ei anna aiheutta toimenpiteisiin.

Perustelut

Petteri Hinkka ja neljä muuta valtuutettua esittävät jättämässään valtuustoaloitteessa, että Tampereen kaupunki alkaisi toiminnassaan ja toiminnan valmistelussaan ottamaan huomioon sotilaallisen voimankäytön mahdollisen laajenemisen Suomeen tai lähialueille.

Kunnan perustehtävä on kuntalain mukaan edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Kunnan tulee valmiuslain mukaisesti valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Muuttuva ja entistä monimutkaisempi ja haastavampi turvallisuusympäristö edellyttää kuntien varautumisen tehostamista. Tampereen kaupunkikonserni on vastannut tähän haasteeseen viime vuosina kehittämällä valmiussuunnitteluaan kokonaisvaltaisesti. Varautumisen tavoitteena on varmistaa toiminnan jatkuvuus normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä vahvistaa organisaation resilienssiä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Tampereen kaupungin varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavat lainsäädäntö sekä erilaiset valtakunnalliset ja alueelliset päätökset, ohjeet, strategiat, riskiarviot ja suositukset. Tampereen kaupungin hallintosäännön liitteessä 4 määritetään valmiussuunnitelmakokonaisuuden vastuut. Kokonaisvaltainen varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin koostuu Tampereen kaupungin valmiussuunnitelman yleisestä osasta ja sen liitteistä sekä palvelualueiden, tytäryhtiöiden ja konsernihallinnon valmius- ja jatkuvuussuunnitelmista. Valmiussuunnittelun johtamisesta vastaavat pormestari, konsernijohtaja, palvelualueiden johtajat sekä yhtiöiden johtajat tehtävän jakonsa mukaisesti. Palvelualueet ja tytäryhtiöt laativat sekä päivittävät valmiussuunnitelmansa valmiussuunnitelman yleisen osan pohjalta Tampereen kaupungin konsernihallinnon strategisen ohjauksen ja konsernipalveluiden riskienhallinta-, turvallisuus- ja varautumistiimin antamien ohjeiden mukaisesti.

Tampereen kaupungin valmiussuunnitelman hyväksyy kaupunginhallitus. Valmiussuunnitelman yleinen osa on julkinen asiakirja. Uusin valmiussuunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa 5.5.2025 (§ 188).

Strategian mukaisesti varautumisessa pyritään reagoinnin sijaan ennakkointiin. Parhaat edellytykset toimia häiriö- ja poikkeusoloissa luodaan jo normaaliolojen aikana. Varautuminen on jatkuvaa toimintaa, johon kuuluu erilaisten suunnitelmien tekemisen lisäksi myös käytännön toimenpiteitä, joilla voidaan saavuttaa riittävä valmius häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa toimimiseen. Näitä toimenpiteitä ovat mm. henkilöstön koulutus, harjoittelu, etukäteisvalmistelut, yhteistoiminta ja yhteistoimintasopimukset muiden toimijoiden kanssa. Esihenkilöiden tehtävänä on huolehtia kriittisten toimintojen ja tietojärjestelmien jatkuvuussuunnitelmista ja niiden ylläpitämisestä.

Tampereen kaupungin valmiussuunnitelmassa on huomioitu johtamis-, viestintä- ja toimintamallit eri tilanteissa. Yleisen valmiussuunnitelman liitteinä ovat sisäiseen käyttöön tarkoitetut suunnitelmat varautumisen järjestämisestä Tampereen kaupunkikonsernissa, uhkamallit ja niihin liittyvät varautumisen vastuut. Lisäksi uusi poikkeusolojen suunnitelma on valmisteilla. Uhkamallit ja poikkeusolojen suunnitelma ovat salassa pidettäviä asiakirjoja.

Tampereen kaupunkikonsernin varautumisen perustana on hyvät yhteydet konserniyhtiöihin ja yhteistyökumppaneihin. Tampereen kaupungin koolle kutsuma varautumisen koordinaatioryhmä ohjaa ja valvoo varautumis- ja valmiussuunnittelua, ja toimii yhteistyössä kaupungin ulkopuolisten tahojen (viranomaiset, elinkeinoelämä ja järjestökenttä) sekä palvelualueiden ja tytäryhtiöiden kanssa. Ryhmässä on jäsenenä Tampereen kaupungin konsernihallinnon, palvelualueiden ja tytäryhtiöiden lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialueen edustajat sote-

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

valmiuskeskuksesta ja pelastuslaitokselta. Koordinaatioryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa, jonka lisäksi järjestetään yhteisiä koulutuksia ja harjoituksia.

Näkökohdat, jotka valtuutetut tuovat esiin kaupungin toiminnassa huomioitaviksi:

1. Taloudellisen toiminnan suunnittelu, työllisyyspalveluiden kriisivalmius ja pakolaisaaltoon varautuminen

Vuoden 2025 alusta Tampereen kaupunki toimii vastuukuntana Tampereen seudun työllisyysalueella ja työvoimaviranomaisena. Valmiuslain velvoitteet työvoimaviranomaiselle otetaan huomioon valmiussuunnittelussa. Valmiussuunnittelua tehdään osana kaupunkikonsernin valmiussuunnittelua ja sen lisäksi työviranomaisen valmiussuunnittelua ohjaavat työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) sekä ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA).

Laajamittainen maahantulo on tunnistettu yhdeksi kansallisen riskiarvion uhkamalliksi, ja se on huomioitu alueellisessa valmiussuunnittelussa. Johtovastuussa ovat Sisäministeriö ja Maahanmuuttovirasto, mutta kunnan tehtävänä on tukea viranomaisia ja turvata lakisääteiset palvelut, kuten opetus, varhaiskasvatus ja työllisyyspalvelut. Poikkeusoloissa kunnan tehtäviin kuuluvat myös asuntokannan säännöstelyviranomaisen tehtävät.

Kuntaliitto on julkaissut oppaan koskien laajamittaisen maahantulon valmiussuunnittelua. Kunnalta voidaan tarvita hätämajoitustiloja, sekä osallistumista ohjaus- ja/tai tilannekuvaryhmään. Perusopetuslain (1998 /628) 4 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille lapsille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Säännös koskee myös turvapaikanhakijoita, joilla on oikeus perus- ja esiopetukseen, mutta ei oppivelvollisuutta. Varhaiskasvatuslain 6 §:n 3. momentin mukaisesti kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevalle lapselle kuin kunnan asukkaalle. Kuntien tulee varautua ennalta perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämiseen myös laajamittaisen maahantulon tilanteessa.

Työllisyyspalvelut olivat mukana Paikallispuolustusharjoituksessa (PAPU2025), joka tuki erityisesti poikkeusolojen valmiuksien testaamista ja kehittämistä.

Varautuminen tulee ottaa entistä vahvemmin osaksi taloussuunnittelua, sillä valmiussuunnitelmien laatiminen ja niiden käytännön toteuttaminen vaativat riittävät resurssit. Henkilöresursoinnin lisäksi tarvitaan myös erilaisia varautumiseen liittyviä hankintoja.

2. Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen ja toimintavarmuuden varmistaminen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Tampereen kaupunki on monialakonserni, joka omistaa hyvin erityyppisiä tytäryhtiöitä ja tytäryhteisöjä eri toimialoilta. Organisaatioiden tavoitteet ja tehtävät voivat vaihdella merkittävästi. Konserniin kuuluu perusorganisaation lisäksi 77 konserniyhtiötä, joihin sisältyvät muun muassa kriittisen infrastruktuurin yhtiöt, kuten energia- ja vesi-yhtiö.

Yleisen valmiussuunnitelman salassa pidettävät liitteet sisältävät järjestelyjä Tampereen kaupunkikonsernissa, jotka ohjaavat palvelualueiden ja tytäryhtiöiden varautumista. On tärkeää, että sopimuksiin toimittajien kanssa sisältyy määräyksiä varautumisesta, ja että tässä yhteydessä otetaan huomioon toiminnan kriittisyys.

Riskejä arvioidaan laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä alueellisesti. Pirkanmaan alueellisessa riskiarviossa on arvioitu merkittävimmät uhkat ja häiriötilanteet, jotka toteutuessaan aiheuttaisivat merkittäviä vaikutuksia Pirkanmaan maakunnan alueelle ja joiden hallitsemiseksi vaaditaan normaalista poikkeavaa toimintaa (Pirkanmaan alueellinen riskiarvio 2023). Pirkanmaan alueellinen riskiarvio on osa valtakunnallisen riskiarvion (Kansallinen riskiarvio 2023) kokonaisuutta. Alueellista riskiarviota hyödynnetään osana Tampereen kaupungin valmiussuunnittelua. Valmiussuunnitelman uhkamallit pohjautuvat riskiarvioon.

Kriittisen infran yhtiöille varautuminen on lakisääteistä, ja kriittisen infrastruktuurin yhtiöillä on jatkuvuudenhallintasuunnitelmat osana valmiussuunnittelua. Varautumisen koordinaatioryhmän tehtävä on edistää toimialakohtaisia varautumistoimintaa. Koordinaatioryhmä vastaa kaupunkikonsernin varautumisprosessien ohjauksesta ja valvonnasta. Tavoitteena on varmistaa, että konsernihallinto, palvelualueet ja yhtiöt pystyvät tehokkaasti suunnittelemaan ja kehittämään toimintaansa.

3. Varautumisosaamisen kehittäminen kaupungin henkilöstön keskuudessa

Tampereen kaupunkikonsernin valmiusharjoitukset jakaantuvat konsernitasoihin harjoituksiin, palvelualueitasoihin harjoituksiin, palveluryhmä- tai toimipaikkakohtaisiin ja yhtiöiden harjoituksiin. Harjoituksissa on aina mukana myös kunkin skenaarion kannalta oleelliset yhteistyökumppanit.

Häiriötilanteiden hallinta vaatii säännöllistä harjoittelua, jotta toiminta on tehokasta ja yhtenäistä. Tampereen kaupunki oli kuntatoimijoiden koollekutsujana vuoden 2025 paikallispuolustusharjoituksessa. Harjoitukseen osallistui kymmenen kunnan lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialue ja lukuisia muita yhteistyötahoja. Varsinaiseen harjoituspäivään osallistui paikan päällä yli 80 henkeä ja sen lisäksi harjoitukseen osallistui Teamsin välityksellä kaikkien kymmenen harjoitelleen kunnan häiriötilanteiden aikaiset johtoryhmät. Harjoittelussa keskityttiin kunnan poikkeusolojen tehtäviin ja erityisesti alueellisiin väestönsiirtoihin.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Koko henkilöstön osaamista turvallisuuden ja varautumisen teemoihin on kehitetty muun muassa turvallisuusviikkoja järjestämällä. Kaupunki osallistuu aktiivisesti myös valtakunnallisiin kampanjoihin. Palvelualueet järjestävät omia turvallisuuskoulutuksia henkilöstölleen. Intran turvallisuus- osiosta löytyy kattavasti tietoa turvallisuudesta ja varautumisesta.

4. Kuntalaisten kriisinkestävyiden parantaminen viestinnän ja koulutuksen keinoin

Kuntalaisten kriisinkestävyttä vahvistetaan viestinnän ja koulutuksen keinoin. Tampereen kaupunki hyödyntää Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön 72 tuntia -varautumissuositusta sekä sisäministeriön julkaisemaa kansallista opasta "Ohjeet erilaisiin häiriö-, kriisi- ja poikkeuksellisiin tilanteisiin varautumiseen", joka on saatavilla Suomi.fi-palvelussa. Lisäksi oppilaitoksissa toteutetaan turvallisuuskasvatusta ja kaupungin verkkosivuilla (www.tampere.fi/turvallisuus) ja intrassa jaetaan ajankohtaista tietoa varautumisesta. Kriisitilanteissa viestintä on suunniteltu osaksi valmiussuunnitelmaa, ja kuntalaisille tarjotaan selkeitä ohjeita toimintaan eri tilanteissa.

Omatoimisen varautumisen merkitystä pyritään nostamaan säännöllisesti esille myös turvallisuus- ja varautumisaiheissa mediaviesteissä.

Kriisinkestävyttä edistetään myös oppilaitoksissa tehtävän työn kautta. Kaupungin turvallisuuskulttuuria kehitetään strategisesti ja tavoitteellisesti. Turvallisuusosaamisen vahvistaminen on osa organisaatioturvallisuuden toimenpiteitä.

Valtuustoaloitteeseen todetaan yhteenvetona, että Tampereen kaupunki on kehittänyt kokonaisvaltaista varautumista vastaamaan muuttuvan turvallisuusympäristön haasteisiin, painottaen toiminnan jatkuvuutta häiriö- ja poikkeusoloissa sekä organisaation resilienssiä. Varautuminen perustuu lainsäädäntöön, riskiarvioihin ja yhteistyöhön eri toimijoiden kanssa, ja sen johtamisesta vastaavat kaupungin johto, palvelualueet ja tytäryhtiöt. Varautumisessa ja toiminnassa otetaan huomioon sotilaallisen voimankäytön laajenemisen mahdollisuus.

Tiedoksi

Petteri Hinkka, Reija Linnamaa, Jouni Perttula

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§411

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)